

Jaarverslag Raad van Kerken 2022

Algemeen

Na de grote beperkingen die de corona-crisis met zich meebracht, konden in de loop van 2022 weer verschillende activiteiten opgepakt of geïnitieerd worden. Zowel de plenaire Raad als de diverse beraad- en werkgroepen konden in de loop van het jaar weer fysiek samenkomen. Duidelijk werd dat de hybride vorm van werken een definitieve plek in het werkproces heeft gekregen.

Werk, werkwijze en visie van de Raad werden op enkele momenten in 2022 sterk zichtbaar, onder andere door de presentatie van de nieuwe visienota over duurzaamheid, door de oecumenelezing en door de solidariteitsreizen naar Griekenland, Palestina en Israël. Ook de elfde assemblee van de Wereldraad vormde een belangrijke gebeurtenis voor de Raad.

Het secretariaat voerde, in een deels nieuwe personele samenstelling, verbeteringen door op het gebied van publiciteit, communicatie en administratie.

Activiteiten chronologisch

Oecumenisch Leesrooster

Na een voorbereiding van twee jaar verscheen op 6 januari het [Oecumenisch Leesrooster 2022-2031](#), een negenjarig lees- en zingrooster dat met Advent 2022 inging. Het rooster kwam beschikbaar in twee vormen: digitaal en in hardcopy. Het rooster werd gemaakt door een breed samengestelde commissie, onder leiding van Klaas Touwen en Pieter Endedijk.

Week van Gebed

De jaarlijkse Week van Gebed had als thema 'Licht in het duister', aangereikt door de Raad van Kerken in het Midden-Oosten. Door de lockdown konden kerken slechts in beperkte mate oecumenische vieringen en gebedsbijeenkomsten organiseren. Veel vond online plaats. Het materiaal voor de Week van Gebed werd ook dit jaar vertaald en op de Nederlandse context toegesneden in een samenwerking tussen de Raad en MissieNederland.

Oorlog in Oekraïne

Reeds op 28 januari, in de aanloop naar wat de inval van Rusland in Oekraïne zou worden op 24 februari, riep de Raad van Kerken in een [open brief](#) de Nederlandse regering op om actief aan te sluiten bij diplomatieke inzet tot de-escalatie.

Na de inval heeft de Raad zich op meerdere manieren uitgesproken en geëngageerd om bij te dragen aan een spoedige beëindiging van het oorlogsgeweld.

- De Raad [uitle medeleven en solidariteit](#) met de Oekraïense Raad van Kerken en sloot zich aan bij de vele stemmen wereldwijd die de aanval van Rusland ten scherpste veroordeelden.
- Daarnaast riep de Raad kerken op [tot gebed](#) en tot het luiden van de [klokken voor vrede en recht](#) op woensdag 2 maart.
- Op deze dag vond ook een [gebedsdienst](#) plaats in de Dom, onder de titel 'Vrede is voor iedereen'. Aan deze viering, georganiseerd door de PKN en uitgezonden door KRO-NCRV, nam ook de Raad deel.
- Op de website werd een [aparte pagina](#) gecreëerd met nieuws en *best practices* van lokale geloofsgemeenschappen, onder andere met betrekking tot de opvang van Oekraïense vluchtelingen.
- De Raad sloot zich aan bij [het appel](#) van de prof.dr. Ioan Sauca, waarnemend secretaris van de Wereldraad van Kerken, op patriarch Kyrill van Moskou om zijn stem te verheffen en door middel van dialoog en onderhandelingen vrede te brengen.

Solidariteitsreis Griekenland

Van 13 tot en met 18 maart bracht een delegatie van de Raad van Kerken een bezoek aan Griekse kerken en hulporganisaties die zich inzetten voor vluchtelingen. Het bezoek, dat plaatsvond op hun uitnodiging, had in de eerste plaats als doel solidariteit te betuigen met de kerken en organisaties aldaar. Daarnaast wilde de Raad die situatie van vluchtelingen in Griekenland nadrukkelijk onder de aandacht brengen van Nederlandse kerkleden en de politici in Den Haag.

Van de reis verschenen [dagelijkse blogs](#) op een aparte pagina van de website. Op 5 april bood algemeen secretaris Christien Crouwel namens de Raad aan leden van de vaste kamercommissie van Justitie en Veiligheid een rapport met de [bevindingen en aanbevelingen](#) van de reis aan. Op 20 juni, tijdens de wake op Wereldvluchtelingendag, vertelden voorzitter Geert van Dartel en Coen van Loon, secretaris van de werkgroep Vluchtelingen, de aanwezigen over het bezoek aan Griekenland.

Oecumenische Bezinning

Na jaren als papieren uitgave te zijn verschenen, werd in 2022 de overstap gemaakt naar een meer [duurzame, digitale uitgave](#) van het blad Oecumenische Bezinning. Ook het uiterlijk van het blad kreeg een update.

Beoogde voordelen van digitale publicatie: Aanmerkelijke besparingen op (kosten van) grondstoffen en transport; interactieve navigatie; betere toegankelijkheid voor lezers met een visuele beperking en de mogelijkheid voor auteurs om ook audio- en video-content te delen.

De circa 7000 ontvangers van het blad werden van een en ander op de hoogte gesteld en kregen de mogelijkheid aangeboden zich (opnieuw) aan te melden voor gratis toezending. Voor degenen die toch graag een gedrukt exemplaar ontvangen, is er een kleine oplage papieren exemplaren beschikbaar in de webshop.

De eerste digitale editie had als titel ['Ongekende jaren. Een overzicht van 35 jaar Kerk en Milieu'](#), onder redactie van Kees Tinga. Een van de onderdelen van het blad vormde een te beluisteren interview met hem.

Asielzoekerscrisis Ter Apel

Vanaf het voorjaar werd duidelijk dat de situatie in en rond aanmeldcentrum Ter Apel langzaam maar zeker onhoudbaar was geworden. Voor een groeiende groep asielzoekers bleek er geen mogelijkheid te zijn zich aan te melden en onderdak te krijgen. Mensen moesten noodgedwongen buiten slapen en het Rode Kruis moest humanitaire hulp verlenen. Het COA (Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers) sloeg alarm en vroeg om structurele oplossingen.

Samen met Stichting Inlia ondersteunde de Raad al in een vroeg stadium acties om te pleiten voor snelle en structurele oplossingen.

Ook later in het jaar toonde de Raad zich actief en betrokken bij dit onderwerp:

- Bij de herdenking op 22 september in Dwingeloo van [25 jaar kerkelijke inzet voor vluchtelingen](#) dankte de Raad de vrijwilligers van de kerkelijke gemeentes en parochies die onderdak boden aan asielzoekers voor wie in Ter Apel geen plek was.
- De Raad sprak met staatssecretaris Van der Burg over [plan KAN](#), ontwikkeld door mr. Carolus Grütters, dat pleit voor Kleinschalige Asielopvang in Nederland, waarbij burgerlijke gemeentes verplicht worden naar rato van hun inwonertal asielzoekers op te vangen.
- De Raad gaf zijn steun aan het project ['De Thuisgevers'](#) dat de PKN in samenwerking met staatssecretaris Van der Burg (justitie en veiligheid) opzette en dat beoogt om statushouders sneller aan (voorlopige) huisvesting te helpen, waarmee de doorstroming in de asielzoekerscentra vergroot wordt.

Hei-ochtend beraad- en werkgroepen

Op de ochtend van de oecumenelezing vond, in aansluiting op de voornemens uit het beleidsplan 2021-2025, een tussentijdse ontmoeting plaats van leden van de plenaire raad en de diverse beraad- en werkgroepen. Na een korte pitch door elke groep over de eigen hoofdthema's, beleidsvoornemens en vragen gingen de deelnemers in twee rondes hierover met elkaar in gesprek. Zo kon elke groep input 'van buiten' ontvangen op het eigen werk. Deze werkwijze vond grote bijval en zal in 2023 herhaald worden.

Oecumenelezing

De lockdown aan het begin van het jaar had tot gevolg dat de jaarlijkse oecumenelezing, traditiegetrouw verbonden aan een nieuwjaarsontmoeting, uitgesteld moest worden naar mei. Deze noodgreep bleek een *blessing in disguise*. Het warmere weer en het langere licht

zorgden voor een goede opkomst. Ook de combinatie met de hei-ochtend speelde hierin een rol.

Hoofdspreker was prof. dr. Peter Nissen, die in zijn [lezing](#) aansloot bij het thema van de komende assemblee van de Wereldraad: 'De liefde van Christus beweegt de wereld tot verzoening en eenheid.' Een jongerenpanel reageerde op de lezing. Circa 120 mensen woonden de lezing bij.

Visienota 'Naar een duurzame toekomst'

In de junivergadering van de plenaire Raad werd per acclamatie de [visienota 'Naar een duurzame' toekomst](#) aangenomen. De nota beoogt een bijdrage te leveren vanuit de kerken aan het publieke debat in ons land over thema's als klimaatverandering, duurzaamheid, grondstoffenschaarste en verlies aan biodiversiteit. De relatie met de christelijke traditie, het bijbels getuigenis en de theologie is daarbij van wezenlijk belang. De nota werd grotendeels geschreven door enkele leden van de werkgroep Theologie, kerk en duurzaamheid en de netwerkgroep Schepping en duurzaamheid.

Assemblee Wereldraad van Kerken

Van 31 augustus tot en met 8 september vond de [elfde assemblee](#) plaats van de Wereldraad van Kerken. Hieraan namen 4000 mensen uit 352 lidkerken deel. Ook uit Nederland toog een grote delegatie van circa 30 mensen naar het Duitse Karlsruhe. Deze delegatie had zich, onder leiding van de Raad, in drie gezamenlijke bijeenkomsten hierop voorbereid.

Het thema van de assemblee luidde 'De liefde van Christus beweegt de wereld tot verzoening en eenheid'. Gedurende de assemblee schreven de Nederlandse deelnemers per toerbeurt [blogs met hun impressies](#), die op de website van de Raad werden gepubliceerd.

Een deel van deze impressies verscheen in [uitgave 70](#) van Oecumenische Bezinning, die geheel aan de assemblee was gewijd.

Vredesweek

In de vredesweek, van 17 tot en met 25 september, vonden in het hele land [diverse activiteiten](#) plaats. Samen met PAX en de lokale raad van kerken organiseerde de Raad in de Vredesweek op de zondag die de week afsloot een Walk of Peace in Den Haag, 'een wandeling in, van en voor vrede.'

Reis naar Palestina en Israël

Als vervolg op het bezoek van een groep Palestijnse christenen aan de Raad in het najaar van 2019, bracht op hun verzoek een kleine delegatie van de Raad van 14 tot en met 21 november een tegenbezoek. De reis stond in het teken van het motto van de Wereldraad 'to come and see'. Er vonden ontmoetingen plaats met kerkelijk leiders en met diverse organisaties die zich inzetten voor vrede en recht. Ook over deze reis verschenen [impressies](#) van de hand van de delegatieleden. Gebundeld met de bevindingen en aanbevelingen van

de delegatie vormden deze de basis voor een rapport dat ter bespreking aangeboden werd aan de Raad.

Inspiratiedag werkgroep Vluchtelingen

Op 5 november kon de werkgroep Vluchtelingen, na een gedwongen pauze van twee jaar wegens corona, weer een [landelijke inspiratiedag](#) organiseren, met als thema 'Ik was een vreemdeling en jullie namen Mij op', naar Matteüs 25. Er namen 60 mensen deel aan het veelzijdige programma.

Interreligieuze bijeenkomsten

Ook in 2022 vonden weer een aantal bijeenkomsten plaats in interreligieus verband. Deze bijeenkomsten werden georganiseerd door de contactgroep Hindoes-Christenen, de contactgroep Islam, het OJCM (Overleg Joden, Christenen en Moslims) en IVV (In Vrijheid Verbonden). Het eerste evenement van het jaar, een bijeenkomst in Tivoli met prinses Beatrix, kon vanwege de lockdown niet plaatsvinden.

- Op maandag 25 april vond de [Nationale Iftar](#) plaats in Den Haag. Leden van de Raad waren op uitnodiging aanwezig.
- Het OJCM organiseerde voor de derde keer een Jeruzalembijeenkomst. Hieraan werd door voorzitter Geert van Dartel een bijdrage geleverd.
- Zes leden van de contactgroep Hindoes-Christenen brachten een bezoek aan de [hindoe Krijgsmachttempel](#) in de Prins Bernardkazerne in Amersfoort.

Overige activiteiten

Diverse leden van de Raad namen deel aan het [congres](#) van het Nederlands Christelijk Forum, waar veertig leiders van een breed scala van kerkgenootschappen, geloofsgemeenschappen en interkerkelijke organisaties elkaar ontmoetten rond het thema 'Jezus is Heer!'

Organisatie en bestuur

Moderamen en Plenaire Raad

Vice-voorzitter Kees Nieuwerth nam in juni 2022 afscheid. Hij is opgevolgd door dhr. Johannes Welschen.

Beraad- en werkgroepen

Een groot deel van het werk van de Raad vond plaats in de diverse [beraad- en werkgroepen](#). Daar bespraken circa 70 vrijwilligers - of voor dit werk door hun kerk vrijgestelden - met elkaar ontwikkelingen in kerk en samenleving, deden onderzoek, schreven nota's of artikelen, organiseerden bovengenoemde activiteiten of leverden daar een bijdrage aan.

Enkele bijzonderheden:

- De Taakgroep Pelgrimage had zijn laatste bijeenkomst en hief zichzelf na de assemblee van de Wereldraad op, overeenkomstig het beleidsplan.
- De Werkgroep Heilzame verwerking slavernijverleden begon aan de eerste [voorbereidingen voor een nationale herdenkingsdienst](#) op 30 juni 2023, aan de vooravond van de viering van de afschaffing van de slavernij.
- De redacties van de zes Groene Websites besloten tot het samenvoegen van vier van de zes websites. Dit zal in de loop van 2023 zijn beslag krijgen.
- Met het besluit in augustus van het moderamen om het project Kerkproeverij af te ronden werd de - inmiddels reeds slapende - werkgroep Kerkproeverij feitelijk opgeheven.

Secretariaat

In 2022 vonden enkele personele wisselingen plaats op het secretariaat. Communicatie en publiciteit kwam op 1 januari in handen van de heer Roland Meeuwssen. Op 1 maart nam mw. Beppie van Laar afscheid, na 41 jaar als secretaresse werkzaam te zijn geweest voor de Raad. Per 1 februari trad mw. Marjolein Draijer aan als nieuwe secretaresse.

Publicaties

Naast de hierboven genoemde publicaties van Oecumenische Bezinning werd elke maand een digitale Nieuwsbrief verstuurd aan de circa 7000 abonnees. In februari, september, oktober en december kwamen extra edities uit, waarvan de laatste onder andere een adventsbrief aan de abonnees bevatte.

Webshop

Met name het nieuwe Oecumenisch Leesrooster zorgde voor een bijna twee keer hogere omzet in 2022 dan in 2021.

Amersfoort, 7 februari 2023

3.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	€	€
ACTIVA		
<i>Vaste activa</i>		
Financiële vaste activa	22.793	22.687
	<u>22.793</u>	<u>22.687</u>
<i>Vlottende activa</i>		
Kortlopende vorderingen	26.343	46.917
Rekeningen courant	192.659	252.890
Geldmiddelen	223.626	161.671
	<u>442.628</u>	<u>461.478</u>
Totaal activa	<u><u>465.421</u></u>	<u><u>484.165</u></u>
	<u>31-dec-22</u>	<u>31-dec-21</u>
	€	€
PASSIVA		
<u>Eigen Vermogen</u>		
<i>Vrij besteedbaar eigen vermogen</i>		
Kapitaal	45.378	45.378
Continuïteitsreserve	97.337	97.337
	<u>142.715</u>	<u>142.715</u>
<i>Vastgelegd eigen vermogen</i>		
Bestemmingreserves	1.732	4.378
	<u>1.732</u>	<u>4.378</u>
<i>Bestemmingsfondsen</i>		
Beleidsplan 2021-2025	278.621	299.436
Diverse projecten	5.985	6.269
	<u>284.606</u>	<u>305.705</u>
Totaal Eigen Vermogen	<u>429.053</u>	<u>452.798</u>
<i>Kortlopende schulden en overlopende passiva</i>		
Kortlopende schulden en overlopende passiva	36.368	31.367
	<u>36.368</u>	<u>31.367</u>
Totaal passiva	<u><u>465.421</u></u>	<u><u>484.165</u></u>

3.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	Werkelijk <u>2022</u> €	Begroot <u>2022</u> €	Werkelijk <u>2021</u> €
BATEN			
Bijdragen lidkerken	160.249	160.248	156.340
Bijdragen kandidaat lidkerken/associés	21.919	21.919	15.134
Subtotaal bijdragen	<u>182.168</u>	<u>182.167</u>	<u>171.474</u>
Opbrengst interest/beleggingen	-1.069	-350	-349
Overige opbrengsten	29.486	22.500	27.100
Totaal baten	<u>210.585</u>	<u>204.317</u>	<u>198.225</u>
LASTEN			
Personeelskosten	156.171	162.015	139.719
Bureaunkosten	5.753	9.700	6.922
Huisvestingskosten	16.732	20.000	16.107
Algemene kosten	30.931	30.200	11.064
Beraadgroepen	54	3.500	2.722
Projectgroepen	9.762	9.000	5.939
Subtotaal vaste lasten	<u>219.403</u>	<u>234.415</u>	<u>182.473</u>
Activiteitenkosten	15.024	36.500	8.379
Totaal lasten	<u>234.427</u>	<u>270.915</u>	<u>190.852</u>
Operationeel resultaat	<u>-23.842</u>	<u>-66.598</u>	<u>7.373</u>
Overige baten en lasten	0	0	294.532
Koersresultaat effecten	97	0	92
	<u>97</u>	<u>0</u>	<u>294.624</u>
Resultaat voor resultaatverdeling	<u><u>-23.745</u></u>	<u><u>-66.598</u></u>	<u><u>301.997</u></u>
Resultaatverdeling:			
Reserve Groene websites	-2.646	-3.500	-3.708
Bestemmingsfonds Projecten	-284	0	6.269
Bestemmingsfonds Beleidsplan 2021-2025	-20.815	-60.000	299.436
Resultaat (onttrekking Continuïteitsreserve)	0	-3.098	0
	<u><u>-23.745</u></u>	<u><u>-66.598</u></u>	<u><u>301.997</u></u>